

ikke tilstrækkelig hos os — den Erkendelse nemlig, at Friheden og Dannelsen medføre en Forpligtelse til at træffe Foranstaltninger mod et Samfundsonde som Drifkældigheden. Med en paafaldende Sorgløshed tiltro vi os hertilands at kunne nyde, uden derved at nyde til Overmaade, men selv om vi havde denne Gvne, hvad jeg betvivler, er der ingen Sikkerhed for, at vi ere istand til at bevare Gvnen. I Mangt og Meget ere vi vel komne videre end Forfædrene, men i andre Retninger, og maatte lige saa mange, ere vi vanflaetede fra dem, og der er ingen Sikkerhed for, at der ikke vil foregaa endnu større **Å**ndringer i Folketarakteren. Det er kun Fantaster, der kunne tro, at et ubetinget sædeligt Fremskridt finder Sted i Samfundslivet. I den Henseende er Samfundet ligesaa lidt som den Enkelte betrygget mod Drifkældigheden som mod ethvert Samfundsonde. Det er naturligt, at den moraliske Indignation, den frivillige, humane Selvhjælp først tager Ordet. Dette har ogsaa været Tilfældet overalt, idet Afholdenhedsforeninger og Waadeholdsforeninger have dannet sig rundt om i Landene; her hos os have de ikke haft rigtig Livskraft. De døde hurtig hen, efter at de først vare fremtraadte hertilands, og de have haft nogen Vanflægtighed ved at komme op igjen. Men Et er der i alle Tilfælde vundet ved disse Foreninger, og det er Erkendelsen af, hvor nødvendigt det er at tilveiebringe Oplysninger om Drifkældighedens Urtagen og Aftagen, om dens Aarsager og Virkninger og Udmaalingen heraf ved Talstørrelser. Først naar en saadan Aarsags- og Virknings-Statistik er tilveiebragt, kan der være Tale om med Kraft at tage fat paa Lovgivningsarbejder til Modvirkning af Drifkældighed. En saadan Statistik er imidlertid ikke i tilstrækkelig Maal tilstede hertilands; det er erkendt fra forskjellige Sider. Se vi hen til Udlandet, da finde vi, at der hos mange Nationer er tilveiebragt en meget vidtløftig Statistik, idet man har benyttet Indberetninger fra Præster og Læger, fra Retsbetjente og kommunale Autoriteter, Indberetninger, der have hentet deres Materiale fra Sygehuse, Sindsygeanstalter, Idiotanstalter, Døvsstummeanstalter, Dødslistes, Selvmordslister,>Lister over Vgtestabsafklæmmelser, Prostitutionsstatistik, Fattighuse, Arbejdsanstalter, Fængsler, Stattelister og lignende Forhold. Ganste vist findes der ogsaa hertilands et statistisk Materiale i den Retning, men det maa erkendes, at dette dels er ufuldstændigt, dels ikke tilstrækkelig bearbejdet med det udtrykelige Diemed at paavise Afhængighedsforholdet mellem Drifkældigheden og disse berørte forskellige Forhold. Jeg indrømmer, at i mange Tilfælde skjuler det, som det her navnlig kommer an paa, sig bag de private Vægge. Jeg indrømmer fremdeles, at mange af de Resultater, der ere tilveiebragte andetsteds, have en noget tvivlsom Karakter, og at det hertilands

maatte vil være vanskeligt at føre Statistiken saa langt tilbage i Tiden, som ønskeligt var. Men saa meget maatte i alle Tilfælde kunne opnaas dels ved Bearbejdelsen af det forhaandenværende Materiale, dels ved Tilveiebringelsen af nyt, at man derved var istand til at vinde en klar Oversigt over den fordærvelige Indflydelse, som Drifkældigheden har paa den Enkelte, paa Familielivet og paa Samfundslivet. I mange Tilfælde vil det være yderst vanskeligt med Bestemthed at paavise Aarsagsforholdet, idet det nemlig ikke altid er muligt at afgjøre, om det er Drifkældighed, der er Aarsag til denne eller hin moraliske Sygdom, eller om den paagjældende moraliske eller legemlige Sygdom har søgt Lindring og Glemmelse ved Bædværelse i Drifkældighed. Dette nu med Hensyn til Virkningerne af Drifkældigheden. En Aarsagsstatistik maatte i enkelte Retninger være lettere at tilveiebringe, skjøndt ogsaa den har sine Vanstæligheder. Den maatte da hente sit Materiale fra en saavidt mulig nøiagtig Angivelse af Mængden af de producerede og indførte Spirituosa, deres Bestatning og Pris, Antallet af Udsalgs- og Udsjænkningstæder, Forlystelsesstæder, Arbejdslønnen, Drifkældighedens Arvelighed og flere saadanne Forhold. Ogsaa her ville Vanstæligheder møde, og allerede det første Punkt, jeg berørte, nemlig Angivelsen af Mængden af produceret og importeret Spiritus, vil have sine store Vanstæligheder, navnlig da man ikke her saaledes som enkelte andre Stæder gjør den Spiritus, der anvendes til teknisk Brug, udrikkelig for derved at gjøre det kjendeligt, hvor stor en Mængde der anvendes til at drikkes. De Synspunkter, jeg her har berørt, og maatte flere andre ville være de væsentligste, der ville komme i Betragtning ved en Drifkældigheds-virknings- og Aarsagsstatistik, og det Materiale, der foreligger fra forskellige andre Lande i den Retning, er ganske betydeligt. Hertilands er, som sagt, Arbejdet kun begyndt, men den Oversigtgørende Karakter, at der vistnok er megen Høie til at tænke paa yderligere Foranstaltninger. I en nylig i et Dagblad fremkommet Udtalelse herom af en Pastor Dalhoff faae vi den Oplysning, at Danmark er det Land, i hvilket der drikkes mest Brændevin, og i hvilket der gjøres mindst for at modarbejde Drifkældigheden. Blandt de større Skrifter, der med nogenlunde Udførlighed have behandlet dette Emne, maa jeg først nævne et Skrift, som Professor Brandes udgav i 1877, „Om Brug og Misbrug af spirituøse Drikke“, et Skrift, der er udarbejdet med en rig lægevidenskabelig Erfaring som Forudsætning og med en varm Følelse for Arbejderstanden, og som tillige indeholder væsentlige Bink og Raad om, hvad der til Forebyggelse eller til Begrændsning af Drifkældigheden hertilands maatte kunne gøres. Dette Skrift paaviser tillige Savnet af et tilstrækkeligt statistisk Materiale. Et andet Skrift, som nylig